

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.З.Н.

Мала академія наук
України під егідою
ЮНЕСКО

Національний
технічний університет
ДНІПРОВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА
1899

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національний центр «Мала академія наук України»
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Київський національний університет
будівництва і архітектури
Національний університет «Запорізька політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Національний університет «Львівська політехніка»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ХVІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА
НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

09 – 12 грудня 2025 року
Полтава

В умовах війни особливої ваги набуває міжінституційна співпраця. Академія Бойчука виступила ініціатором створення мережі взаємодії у сфері культурної реанімації, уклавши партнерські меморандуми з Національним науково-дослідним реставраційним центром України, Національним музеєм історії України та низкою місцевих громад. Така співпраця передбачає обмін спеціалістами, спільні реставраційні практики, створення відкритих баз даних щодо пошкоджених об'єктів та розробку комплексних рішень для збереження культурної спадщини. Водночас Академія запропонувала Міністерству культури включити мистецькі заклади до державної програми з охорони культурної спадщини у зонах бойових дій, наголошуючи на тому, що такі інституції володіють значним освітнім і науково-дослідним потенціалом.

Наслідком руйнування стала поява нового осмислення поняття пам'яті в мистецькій освіті. Уламки стін академічного корпусу стали метафорою того, що руїна може бути не лише трагедією, а й точкою початку нових сенсів. Саме тому в Академії створюється нова освітня програма «Реставрація», яка поєднуватиме питання збереження матеріальної і нематеріальної спадщини та сучасних методів документування. Така програма розширить підготовку майбутніх реставраторів, формуючи їхню здатність працювати у країні, яка сама переживає руйнацію.

Досвід руйнування Академії Бойчука та подальших дій з відновлення показує, що сучасне збереження мистецької спадщини в Україні потребує не лише фахових компетенцій, а й глибокої соціальної відповідальності. Війна продемонструвала, що захист культурних об'єктів це не лише технічне завдання, а й питання національної ідентичності та колективної пам'яті. Саме тому реставрація сьогодні набуває нового змісту: вона стає інструментом відтворення сенсів, відновлення культурної цілісності та зміцнення стійкості суспільства. Академія Бойчука, попри завдані збитки, перетворюється на модель інституції, здатної поєднати пам'ять і розвиток, традицію й інновацію, творчість і громадянську позицію. Адже зберегти – це не лише захистити від руйнування, а продовжити життя культурній спадщині в найширшому значенні цього слова.

УДК 159.944:796.01

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ СПОРТСМЕНІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ ДО СТРЕСУ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА МЕТОДИКОЮ СПІЛБЕРГЕРА–ХАНІНА

Чепур О. О. PhD, старший викладач

Тютюнник О.М. студент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

chepur_ok@ukr.net

У сучасному параспорті рівень тривожності є одним із ключових індикаторів психологічної готовності спортсмена до участі у змаганнях. Методика Спілбергера–Ханіна (STAI) дозволяє диференційовано оцінити ситуативну та особистісну тривожність, що визначають як поточну емоційну реакцію спортсмена, так і його загальну схильність до тривожних переживань. Саме тому цей інструмент був обраний для аналізу психоемоційного стану 53 спортсменів Полтавського обласного центру «Інваспорт».

Учасниками дослідження стали спортсмени різних видів спорту — плавання, боча, голбол, футбол, легка атлетика — зі стажем тренувань не менше трьох років та досвідом участі у змаганнях протягом останнього року. Тестування проводилося у спокійних умовах психологічного кабінету, після чого результати були інтерпретовані згідно з трирівневою моделлю тривожності: низький, середній та високий рівні.

Нижче подано узагальнену таблицю, яка відображає кількісний та відсотковий розподіл спортсменів за рівнями ситуативної та особистісної тривожності:

Рівень тривожності	STAI-S (ситуативна)	%	STAI-T (особистісна)	%
Низький	11 спортсменів	20,8%	18 спортсменів	34,0%
Середній	27 спортсменів	50,9%	29 спортсменів	54,7%
Високий	15 спортсменів	28,3%	6 спортсменів	11,3%

Аналіз отриманих даних показав, що найбільш чисельною категорією для обох шкал є спортсмени із середнім рівнем тривожності. Помірна ситуативна тривожність (50,9%) зазвичай має адаптивний характер і сприяє мобілізації внутрішніх ресурсів перед змаганнями. Середній рівень особистісної тривожності (54,7%) свідчить про здатність спортсменів загалом підтримувати стабільний емоційний фон у повсякденній діяльності.

Разом з тим, 28,3% учасників продемонстрували підвищену ситуативну тривожність. Це може вказувати на труднощі з передстартовою емоційною регуляцією: схильність до страху помилки, підвищеної реактивності або значущість змагань. Група з високою особистісною тривожністю (11,3%) є меншою, проте саме вона потребує особливої уваги психологів: такі спортсмени схильні до довготривалих тривожних переживань і можуть демонструвати нестабільність у критичних моментах.

Позитивною тенденцією є те, що 34% спортсменів мають низький рівень особистісної тривожності, що свідчить про високий адаптаційний потенціал, внутрішню впевненість та емоційну витримку, важливу для тривалих тренувальних циклів і виступів на відповідальних змаганнях.

Зіставлення STAI-S та STAI-T дозволило виявити закономірність: спортсмени з високим рівнем особистісної тривожності переважно мають підвищені показники ситуативної тривожності, що підтверджує вплив стійких особистісних рис на реагування у стресових умовах. Водночас частина спортсменів демонструє підвищений STAI-S при помірному або низькому STAI-T — це свідчить про тимчасову емоційну реакцію, зумовлену саме передзмагальним станом, а не загальною схильністю до тривоги.

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що більшість спортсменів центру «Інваспорт» демонструють адаптивний рівень тривожності, що сприяє ефективному змагальному функціонуванню. Водночас виявлені групи з високими показниками STAI-S і STAI-T потребують цільового психологічного супроводу, спрямованого на розвиток навичок саморегуляції та стресостійкості, що є критично важливим для їхньої подальшої спортивної успішності.

Література:

1. Бочелюк В. Черепехіна О. *Психологія спорту*. Київ. Центр навчальної літератури. 2022. 224 с.
2. Кляпець О.Я., Лазоренко Б.П., Леніхова Л.А., Савінов В.В. *Методики вивчення повсякденного стресу і способів розв'язання кризових життєвих ситуацій*. Київ. Інститут соціальної та політичної психології АПН України, 2009. 120 с.
3. Стеценко, Надія. "РЕАКТИВНА ТРИВОЖНІСТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ ВИДІВ СПОРТУ". *Психологія і суспільство*, № 3(49), Aug. 2017, pp. 128-30, Режим доступу: <https://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/view/622>.